

TRASEUTREDNING OSLO S-LYSAKER.

Verne vurdering av berørte eiendommer i Oslo sentrum.

Hvinden-Haug, Lars Jacob Borge, Marianne

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU)

Storgata 2, Postboks 736 Sentrum, 0105 Oslo

Telefon: 23 35 50 00

www.niku.no

Tittel Traseutredning Oslo S-Lysaker. Vernevrdering av berørte eiendommer i Oslo sentrum.	Rapporttype/nummer NIKU Oppdragsrapport 95/2017	Publiseringsdato 10.09.2017
	Prosjektnummer 1021120	Oppdragstidspunkt 3. juli-10. september 2017
	Forsidebilde 3D foto Finn.no	
Forfatter(e) Hvinden-Haug, Lars Jacob Borge, Marianne	Sider 32	Tilgjengelighet Åpen
	Avdeling Bygning	

Prosjektleder Lars Jacob Hvinden-Haug
Prosjektmedarbeider(e) Marianne Borge
Kvalitetssikrer Fredrik Berg

Oppdragsgiver(e) VIANOVA Plan og Trafikk

<p>Sammendrag</p> <p>NIKU har fått i oppdrag å utarbeide en kulturhistorisk verdivurdering av eksteriør bygninger og byrom/områder på strekningen fra Oslo S til Slottsparken av VIANOVA i forbindelse med planlagt utbygging av jernbanetrase i tunnel under Oslo sentrum. Prosjektet omfatter en kulturhistorisk verdivurdering av eksteriør bygninger og byrom/områder på strekningen fra Oslo S til Slottsparken. Vurderingene fokuserer på verneverdier, herunder inkludert arkitekturhistorisk verdi enkeltvis og sett i sin bymessige sammenheng. Utvalget er basert på berørte eiendommer ifølge kart Traseutredning Oslo S-Lysaker utarbeidet av VIANOVA/Aas-Jakobsen, datert 14.06.2017. De vurderte bygningene har nesten alle høy verneverdi som enkeltobjekter, og er i byen del av miljøer som har høy verneverdi. De grupperer seg (med unntak av Basarene og Slottsparken) i tre distinkte grupper. Utvalget omfatter følgende bygninger og byrom: Biskop Gunnerus gate 2, Jernbanetorget 4A og 4B, Karl Johans gate 1, Karl Johans gate 3, Karl Johans gate 13, Karl Johans gate 16, Kirkeristen Basarene (Dronningens gate 27), Kongens gate 22, Kongens gate 24, Munkedamsveien 3, Ruseløkkveien 6, Skippergata 29, Skippergata 29,31/ Dronningens gate 36/ Karl Johans gate 7 (Arkaden), Skippergata 38, Skippergata 40, Stortingsgata 30, Slottsparkens sørøstre del.</p>
--

<p>Emneord</p> <p>kulturhistorisk verdivurdering eksteriør bygninger bygårder byrom Jernbanetorget Karl Johans gate Biskop Gunnerus gate Basarene Kirkeristen Dronningens gate Slottsparken Kongens gate Munkedamsveien Ruseløkkveien Skippergata Kvadraturen Oslo sentrum</p>
--

Avdelingsleder

Annika Haugen

Førord

NIKU har fått i oppdrag å utarbeide en kulturhistorisk verdivurdering av eksteriør bygninger og byrom/områder på strekningen fra Oslo S til Slottsparken av VIANOVA i forbindelse med planlagt utbygging av jernbanetrase i tunnel under Oslo sentrum. Utvalget er basert på berørte eiendommer ifølge kart *Traseutredning Oslo S-Lysaker* utarbeidet av VIANOVA/Aas-Jakobsen, datert 14.06.2017 (se s. 32). Vurderingene fokuserer på verneverdier, herunder er inkludert arkitekturhistorisk verdi enkeltvis og bygningene sett i sin bymessige sammenheng. Slottsparkens østre del er også vurdert.

Innholdsfortegnelse

1	Oppsummering: verdivurdering av bygningene i byromsammenheng	7
2	Beskrivelse og verdivurderinger av enkeltbygninger	8
2.1	Biskop Gunnerus gate 2.....	8
2.2	Jernbanetorget 4A og 4B.....	9
2.3	Karl Johans gate 1.....	10
2.4	Karl Johans gate 3.....	11
2.5	Karl Johans gate 13.....	12
2.6	Karl Johans gate 16.....	13
2.7	Basarene ved Kirkeristen (Dronningens gate 27).....	15
2.8	Kongens gate 22	16
2.9	Kongens gate 24	17
2.10	Munkedamsveien 3	18
2.11	Ruseløkkveien 6.....	19
2.12	Skippergata 29.....	20
2.13	Skippergata 29,31/ Dronningens gate 36/ Karl Johans gate 7 –«Arkaden».....	21
2.14	Skippergata 38.....	22
2.15	Skippergata 40.....	24
2.16	Stortingsgata 28.....	25
2.17	Stortingsgata 30.....	27
2.18	Stortorget 5	28
3	Slottsparken.....	29

1 Oppsummering: verdivurdering av bygningene i byromsammenheng

De vurderte bygningene har nesten alle høy verneverdi som enkeltobjekter, og er i byen del av miljøer som har høy verneverdi. De grupperer seg (med unntak av Basarene og Slottsparken) i tre distinkte grupper.

Ved Jernbanetorget, Skippergata og nedre del av Karl Johans gate er det bygninger oppført for formål knyttet til tyngre virksomheter; maskineri, skip, papirindustri etc. De er i høy grad tegnet av landets fremste arkitekter: uttrykket er karakteristisk med en viss industrielt preg som har kledd deres funksjoner. Grovhuggen stein og tegl synes dominerende. Shoppingstrøket «Arkaden» har tilpasset seg dette med et postmodernistisk arkitekturuttrykk da dette ble oppført i 1982. Tradisjonene fra havnestrøket og senere jernbanen har skapt dette strøkets karakter av grovhet og velstand i forening. NIKU anbefaler en gjenbygging av Europarådets plass – en tilbakeføring til tidligere situasjon Biskop Gunnerus gate for å presisere Jernbanetorget som urbant plassrom.

Neste gruppe bygninger ligger ovenfor Domkirken og Basarene som binder sammen jernbanestrøket med handelsstrøket langs den bakken som flater ut ved Kongens gate. På slutten av 1800-tallet og inn i 1900-tallet var dette byens beste handlestrøk, noe som i dag synes å gjenoppstå med utgangspunkt i slottsgatene et par gater høyere opp. Kongens gate var den viktigste handlegaten, og her står tre av de gjeldende bygningene; to sentralt plassert mellom Karl Johans gate - den nye viktige handelsåren fra omkring 1900 - og Stortorvet, der på dette tidspunkt store handelsgårder ble oppført. Gårdene har et annet lettere og mer detaljert uttrykk enn nede ved jernbanen; arkitekturen er tilpasset deres funksjoner som handelsstrøk, i høy grad med manufaktur og lettere varer beregnet for det bedrestilte borgerskapet som var tidens kjøpesterke publikum. En opprinnelig bankbygning bryter åpenheten, men med elegant arkitekturuttrykk. I kilen mellom Karl Johans gate og Stortorvet står to handelsgårder, hvorav den ene som er fredet har byens første registrerte heis (1895). Dette var strøket som tradisjonelt var det privilegerte byborgerskapets arena i motsetning til forstedenes enklere handel, dette var strøket rett innenfor byporten i det gamle Christiania fra 1624.

Den siste gruppen tilhører modernismen og er i høy grad et resultat av Vika-/rådhusreguleringen fra 1916 og fremover. I mellomkrigstiden gikk dette området fra å være nærmest forstad, og en overgang til vestkantens boligbebyggelse, til å bli et sentralt område for handelsvirksomhet og kontorer. Odd Fellowgården er den viktigste bygningen her, med sitt moderne stringente uttrykk – fulgt opp av Torstedgårdens mer dekorative fasadeuttrykk, og deretter SAS-bygningen fra etterkrigstiden med sin hypermoderne skjermfasade. Fremdeles utgjør dette området Oslos beste kommersielle kontorstrøk.

Om området i Slottsparken, se kapittel 3 i rapporten.

Adresse	Verneverdi
Biskop Gunnerus gate 2	Meget høy
Jernbanetorget 4A og 4B	Meget høy
Karl Johans gate 1	Meget høy
Karl Johans gate 3	Meget høy
Karl Johans gate 13	Meget høy
Karl Johans gate 16	Meget høy
Kirkeristen Basarene (Dronningens gate 27)	Meget høy
Kongens gate 22	Meget høy
Kongens gate 24	Meget høy
Munkedamsveien 3	Middels høy
Ruseløkkveien 6	Høy
Skippergata 29	Meget høy
Skippergata 31/ Dronningens gate 36/ Karl Johans gate 7 (Arkaden)	Middels høy
Skippergata 38	Meget høy
Skippergata 40	Meget høy
Stortingsgata 28	Meget høy
Stortingsgata 30	Meget høy
Stortorget 5	Meget høy
Slottsparkens sørøstre del	Meget høy

2 Beskrivelse og verdivurderinger av enkeltbygninger

2.1 Biskop Gunnerus gate 2

- Meget høy verneverdi.

Det var firmaet H. Hoffmann A/S; «Fabrik for finere og simplere Porselen, Malerkoste og Kamme» som oppførte den nåværende forretningsgården i 1915 etter tegninger av arkitektene Berner & Berner. Gården ble imidlertid overtatt av dekkfabrikanten P. M. Røwde ganske snart.

Arkitekturuttrykk

Fasadene er utformet i nybarokk som er en del av den nordeuropeiske reaksjon mot den internasjonale historismen og jugendstilen. Til forskjell fra senklassisismens oppfatning av bygårdsfasader som en dekorert arkitektonisk skjerm var nybarokkens bygninger ment å fremstå som sluttede bygningskropper. Dette er her særlig tydelig i artikuleringen av taketasjene med de høye, men tette gavlene og bruken av tunge takformer. Vindusåpningene i kontoretasjene er forholdsvis små, og skåret ut i veggflaten med minimale omramninger; her som uprofilerte sålbenker i granitt. Rammene sitter helt ute i vegglivet, som er sementpusset med en grov struktur. Fasaden er artikulert i hver ende med hengende karnapputbygg forblendet med granitt over 1. etasjes innganger. Gatehjørnet var markert med inngangen til en forretning, ellers er overetasjenes fasade krummet etter gatens løp uten noen videre artikulering av hjørnet uten markant overgang mellom to flater, slik perioden forut løste det. Hele massen som overetasjene med sine ekspressive takvolumer utgjør ser ut til å hvile på butikketasjens granittpilarer. At bygningen egentlig er en slank konstruksjon av armert betong røper den bare her.

Konstruksjon og endringer

Bygningen er en forretningsgård på 6 etasjer med kjeller og loft på hjørnet av Biskop Gunnerus gate og Dronningens gate. Bærekonstruksjonen er av armerte betongsøyler med yttervegger av teglstein. Etasjeskiller og takkonstruksjon er av armert betong. Taket er tekket med de originale svartglaserte takstein, hvilket er uvanlig. Taksteinen er av flat jugendtype. Etasjene har «fri plan» med ikke bærende skillevegger. Det var opprinnelig både personheis og vareheis, samt sentralfyr.

I 1. etasje er det forretninger, i de andre etasjene er det kontorer mot gaten og lagerarealer mot gården. Under gårdsrommet er det toaletter med overlys. Det var tidligere area mot gaten. I 1. etasje er vinduene skiftet fra jugendvinduer med smårutet overstykket til enkle malte aluminiumsrammer. De opprinnelige trevinduene i øvrige etasjer er skiftet etter 1996. Inngangen til forretningslokalet er flyttet fra hjørnet til fasaden mot Biskop Gunnerus' gate. Gårdsrommet er overbygget i 1. etasje med tak av armert betong og runde overlys av plast.

Figur 2-1 Biskop Gunnerus' gate 2

2.2 Jernbanetorget 4A og 4B

- Meget høy verneverdi.

Jernbanetorget 4A er oppført i 1916-1920, mens Jernbanetorget 4B opprinnelig er fra 1873 (ark. Nordan), men ombygd samtidig i 1916-1920. Arkitekt var H. Kloumann. Byggherre var firmaet S. H. Lundh & Co som solgte landbruksmaskiner og – redskap.

Arkitektonisk uttrykk

Fløyen til høyre for tårnet, (4 B), var opprinnelig en gård oppført i senklassisistisk stil. Den ble ved ombyggingen i 1916-1920 endret til enkel nybarokk, tilpasset sin nye nabogård; gården 4A ble nyoppført i 1916-1920 viser en utpreget nasjonalromantisk nybarokk.

Typisk er den grove pussen og inngangsdørens og portens svungne omramning. Dekoren i stukk og puss er enkel men kraftig, med buer og volutter hentet fra barokken, men med norsk stilpreg. Mellom brystningsfeltene i 4. og 5. etasje er en akantusfrise med preg av Gudbrandsdalsk treskurd. Det monumentale tårnet er uvanlig på en bygård, og har et borgaktig romansk preg med avtrappet avslutning og rundbuede vinduer. Tårnpartiet er i fasaden ellers monumentalt markert med balkong og gavldekorasjoner. Bygningen utgjør en viktig vegg i plassrommet.

Konstruksjon og endringer

Eiendommen fremstår som én forretningsgård med en halvdel i fem etasjer (4 A) og en halvdel i fire etasjer (4B), begge med loft og kjeller. Konstruksjonen i den eldre gården 4B består av bærende teglsteinsvegger med etasjeskiller og takkonstruksjon av tre. I 4A består konstruksjonen trolig av jernsøyler med jerndragere og etasjeskiller og takkonstruksjon av tre. Ytterveggene er av tegl. Hele bygningens fasade er pusset. I 4 A er det store vindusåpninger med jernbjelker over i 1. etasje og midtpartiet. Eiendommen har et gårdsrom med bakbygning i fem etasjer og portrom fra 4 A. Bygningen har to personheiser og inneholder butikker, lager og kontor i 1. etasje, mens det er kontorer i de resterende etasjene.

Adressen 4 B (dvs. til høyre for tårnet) er i 1973 påbygd på til samme høyde som 4 A. I de øvrige etasjene på samme side er dekoren rundt vinduene og etasjebesimsene fjernet. Mot gårdsrommet er det i 4B i 1976 bygd et trappehus mellom kjelleren og 2. etasje, gårdsrommet er mindre enn opprinnelig. Det er butikk og apotek i 1. etasje og kontorer i de øvrige etasjer.

Figur 2-2 2.2 Jernbanetorget 4A og 4B (4B til høyre for tårnet).

2.3 Karl Johans gate 1

- Meget høy verdi

Bygningen er oppført 1917 etter tegninger av den kjente arkitekt Magnus Poulsson for rederiet DFDS (Det Forenede Dampskibsselskab). Gården er et meget godt eksempel på den nasjonale stil fra begynnelsen av 1900-tallet, og arkitekturen vakte oppmerksomhet i samtiden. Gården har en meget monumental plassering; den danner sammen med Karl Johans gate 2 porten til Oslos hovedgate. Karl Johans gate var tidligere regulert til å utvides i bredden, derfor er gården tilbaketrukket fra fasadelivet til resten av gaten oppover.

Arkitektonisk uttrykk

Gården er et av flere «rederipalasser» der et stiluttrykk i nasjonalromantisk nybarokk er valgt. Gården har en høyreist karakter med sitt bratte tak. Den slemmede mønstermurte teglfasaden med smårutede vinduer og dekorative smijernsankre er sterkt inspirert av nordisk 1600-tallsarkitektur. Forretningsetasjens granittforblendede piler har hugne motiver som er hentet fra norsk sjøfarthistorie. Huggensteinsornamentikken av granitt er kunstnerisk utformet. Første etasje danner en tung og rustikk sokkel som kontrast til den slemmede teglfasaden over hvor dekoren er begrenset til enkle granittornamenter i forbindelse med vinduene i 2. etasje og et forsiktig fasadesprang dannet av murverket i 2. -4. etasje mot Karl Johans gate. På hjørnet er vegglivet kraget ut over inngangspartiet - opp mot et granittornament som er forankringspunkt for en flaggstang. Dette gir assosiasjoner til baugen på et skip. På toppen er hjørnet kronet av et lite granittspir som understreker arkitekturens oppadstrebbende karakter.

Konstruksjon og endringer

Bygningen er oppført i 1917 som forretningsgård i seks etasjer med kjeller og loft - 6. etasje er tilbaketrukket. Bygningen er oppført i armert betong forblendet med huggen granitt og tegl. Heis har bygningen hatt fra oppførelsen. Hjørnet har valmet tak, og gården er tekket med skifer. Lysgården var opprinnelig overdekket med glasstak over 1. etasje. Lysgården er nå overbygd i 6. etasje. I 1. etasje er restaurant og i de øvrige etasjene kontorer.

Bygningen har i høy grad sitt eksteriør intakt. Vinduspartiene i 1. etasje er noe endret, men det er skjedd innenfor rammen av granittpilarene. I etasjene over er vinduene av tre og trolig originale.

Figur 2-3 Karl Johans gate 1

2.4 Karl Johans gate 3

- Meget høy verdi

Karl Johans gate 3 (tidligere Østre Gade 9) er en av de eldste gårdene langs denne gaten. Gården ble oppført 1830 av kjøpmann Jacob Erasmus Dybwad som drev bondehandel her. På gårdsplassen var det pakkboder, stall, fjøs og vognskjul. Selv bodde Dybwad i forbygningens 1. etasje. Virksomheten ble siden utvidet til trelasthandel, bank og rederi. Bondehandelen ble forsåvidt videreført ved at Felleskjøpet hadde sitt første utsalg her; "Landhusholdningsselskabernes Fællesindkjøbs-Forening" ble stiftet i 1896, og forretningene ble styrt av firmaet O.A.Haug & Co. som da holdt til her. Rett etter

århundreskiftet ble bygningen overtatt av Halvorsen og Larsen Papirhandel & Industri, som i 1913-14 oppførte et stort gavlparti slik at bygningen i realiteten fikk tre etasjer.

Arkitekturuttrykk

Dybwadgården er en av få bevarte empirebygninger i denne delen av kvadraturen. Empireklassisismen viser seg i gesimsens utforming, siderisalittene med kvader og ved midtvinduet i 2. etasje som er markert med en liten gavlbekroning. Da gården ble påbygd i 1914 fikk midtpartiet et stort gavlparti i 3. etasje, men fasadens øvrige dekor ble bevart. Taket har tekking av svartglasert takstein.

Konstruksjon og endringer

Gården er oppført i 1830 i to etasjer med kjeller og loft. Eiendommen besto som nå av en forbygning og to bakbygninger, og det var da lyssjakt og to gårdsrom. Gårdsrommene var bundet sammen av porter. Gårdsbebyggelsen må antas å være oppført i utmurt bindingsverk og mur med etasjeskiller og takkonstruksjon av tre. I forbygningen var det boliger og kontorer. I bakbygningene var lager, stall, verksteder og losjirom. Forbygningens 1. etasje er helt ombygd med store butikkvinduer mellom betongpilarer. Gårdsbebyggelsen synes fremdeles intakt, men burde gjennomgå en bygningshistorisk kartlegging. Det er mulig man her har betydelige spor av en bondehandelsgård som var typisk for byens forsteder men som nå er forsvunnet nærmest totalt.

Figur 2-4 2.4 Karl Johans gate 3

2.5 Karl Johans gate 13

- Meget høy verneverdi. Fredet

Karl Johans gate 13 er oppført 1895 for Svaneapoteket som eksisterte i sine opprinnelige lokaler frem til 2014. Arkitekt var Ove Ekman, en meget produktiv og dyktig arkitekt i perioden. Særlig i 1890-årene oppførte han en rekke forretningsgårder i Kristiania sammen med arkitekt Einar Smith. Bygningen ble fredet i 1983 pga. Svaneapotekets interiør. Den hadde byens første sertifiserte heisanlegg.

Arkitekturuttrykk

Bygningen har to forskjellig utformede fasader. Fasadenes stiluttrykk er nordisk nyrenessanse, med en toetasjes sokkel med store vindusflater og fasader i mørk huggen sten. De tre etasjene over har vinduer av mer moderat størrelse. Mot Karl Johans gate er disse plassert parvis. Fasaden mot Karl Johans gate er forblendet med gul tegl med vindusinnfatninger og bånd i lys huggen stein. Mot Stortorvet er fasaden likeledes utformet med en toetasjes sokkel med store vindusflater og fasader i mørk grå huggen stein i kombinasjon med mørk rød huggen stein. De øvrige etasjer har vindusomramninger og bånd i gul kunststein og rød teglforblending. Ornamentene over vinduene i tredje etasje har lik utforming på begge sider. Bygningen hadde ikke lysgård ned i første etasje og er forholdsvis dyp. Den har derfor en passasje mellom Stortorvet og Karl Johans gate med store vindusflater som gir forretningslokalene lys.

Konstruksjon og endringer

Bygningen har fem etasjer samt to utbyggede loftsetasjer, kjeller og ordinært loft. Den er en av de første bygningene i Kristiania som er konstruert i jern og betong. Systemet av jernbjelker og søyler muliggjør de store vindusflatene og åpne planløsningene. Vinduene er skiftet, men de utskårne dørene er til dels bevart i forretningslokalene. Vinduene har også opprinnelig hatt store speilglassruter. Lysgårdens overlys er tildekket av metallplatetak. Opprinnelig var taket teknet med tungeskifer. De opprinnelige takarkene var også innskårne i takflaten men hadde kraftig utformede gavler på konsoller.

Figur 2-5 2.5 Karl Johans gate 13, fasader mot Karl Johans gate t. v. og Stortorget t. h.

2.6 Karl Johans gate 16

- Meget høy verneverdi.

Generalkonsul Peter Petersen oppførte en meget herskkelig gård her i 1858, tegnet av arkitektene Schirmer og von Hanno. I 2. etasje hadde Petersen sin luksuriøse leilighet. Taket var flatt og ble brukt

som terrasse med en kjelebane. Interiørene har overlevd i von Hannos kjente akvareller. Eksportbanken overtok gården og anmeldte i 1918 sitt prosjekt som en ombygging. men hva som er bevart av Petersens bygning er uklart. Arkitekt i 1918 var Carl Michalsen, i samarbeid med arkitektene Einar Smith og Ove Ekman. Gjensidige forsikring overtok eiendommen i 1924 og holdt til her frem til 1980-tallet.

Arkitekturuttrykk

Bygningen er oppført i danskpreget nyklassisistisk stil og gir med sine joniske kolossalpilastre et solid og verdig inntrykk egnet for en bankbygning's fasader. Pilastrene hviler direkte på gateplanet og bærer den kraftige takgesimsen. Fasadene er artikulert ved de hugne granittkvadrenes utforming og konstruktive oppbygging. Dekoren er med unntak av pilastrene konsentrert til vinduene og inngangspartiene. 1. etasje og mesaninetasjen har vinduer innenfor en felles, rundbuet åpning (senere sammenslått til ett vindu). Rundbueformen er understreket av de lett uttrukne kvadrene som danner et relieff. Vinduene i 2. etasje har uttrukne sålbenker og har delvis segmentformede gesimsbekroninger, forkrøppet i underkant og båret av konsoller. Inngangspartiet på hjørnet er markert med en risalitt i 1. etasje og er i overkant bekronet med en gesims. Dermed får man en portalvirkning, som får sitt svar i rotunden i det bakenforliggende rommet. Hovedinngangene for etasjene over, én mot hver av gatene, er markert på tilsvarende måte men enklere i utformingen. Lysgården hadde glasstak over mesaninetasjen som ble gjenbygd i 1963. Taket er valmet mot det brutte hjørnet.

Konstruksjon og endringer

De bærende konstruksjoner er av armert betong. Fasadene er utført med bærende konstruksjoner av jern som er forblendet med naturstein. Vinduene i 1. etasje har smijernsgitter. Bygningen har gjennomgått en del endringer men hovedinntrykket er bevart. Vindusåpningene i 1. etasje og mesaninetasjen har fått jerngitteret og det mellomliggende brystningsrelieffet endret, brystningshøyden senket og nye vinduer innsatt. Dette skjedde i forbindelse med endring til butikkdrift. Vinduene i 2. og 3. etasje er trolig originale. En etasje er påbygd i bakfløten i 1980. Taket er tekket med sortglasert tegl takstein mot gaten og falsede metallplater forøvrig. Den tidligere ekspedisjonens inngangsparti med rotunde er intakt og til dels ekspedisjonen. Butikk er innredet i 1. etasje og mesaninetasjen.

Figur 2-6 2.6 Karl Johans gate 16

2.7 Basarene ved Kirkeristen (Dronningens gate 27)

- Meget høy verneverdi. Bygningskomplekset er fredet.

Basarene ved Oslo domkirke, også kalt Stortorget basar, ble oppført som salgsboder for Christiania kommune 1841-42 og 1846-58 etter tegninger av arkitekt Christian Grosch. Det ble først vedtatt å føre opp 24 slakterboder i bakken ned langs Karl Johans gate og bort Dronningens gate. Da dette viste seg å være for lite, ble byggingen videreført etter samme mal i en halvsirkel øst for kirken, med mer enn 50 boder totalt. I tilknytning til denne bygningen ble også Brannvakten satt opp i årene 1854–1856 som en avslutning av bodrekken, øverst mot domkirkens front og mot Karl Johans gate.

Arkitekturuttrykk

Basarene er oppført av upusset rød tegl i nyromansk stil med enkelte puss og granittdetaljer, og har en karakteristisk buet form som tar opp terrengfallet og omkranser uteområdet sørøst for domkirken. Taket er tekket med svartglasert vineteggl. Samlet utgjør dette det mest særpregete og enhetlige anlegget i Norge fra årene omkring 1850, og er trolig det første eksemplet på en så gjennomført middelalderinspirert historisme i Norge.

Konstruksjon og endringer

Komplekset er oppført av tegl med trebjelkelag på et bruddsteinsfundament som mot Biskop Gunnerus' gate antagelig er erstattet eller komplettert med moderne konstruksjoner i forbindelse med forrige tunnelbygging på stedet.

Figur 2-7 2.7 Basarene ved Kirkeristen (Dronningens gate 27)

2.8 Kongens gate 22

- Meget høy verneverdi.

Den store manufakturforretningen Molstad & Co oppførte den nåværende bygningen i 1891. Arkitekt var Victor Nordan. Kongens gate var omkring århundreskiftet byens beste forretningsstrøk.

Arkitekturuttrykk

Bygningens fasade er i nordisk nyrenessansestil. Teglfasadene er eksponert (nå overmalt svart) og har en rik puss- og stukkdekor. Fasaden har et nettverk av markante gesimser og pilastre som bryter opp fasadelivet. Midtpartiet der varehusets hovedinngang ligger, er markert med et enkelt vindusfag; ellers står vinduene i par. Arkitekten har benyttet seg av datidens nye muligheter til store vindusåpninger. Fasadens 1. etasje har store butikkvinduer. En slank gesims danner overgang til 2. etasje og fungerer som sålbenk for vinduene her. Vinduene i 2. - 4. etasje er ved dekoren vertikalt bundet sammen. Vinduene i 2. og 3. etasje står parvis sammen og flankeres av dekorativt utformede pilastre. Pilastrene bærer en gesims som samtidig er sålbenk for vindusfeltet over. Vindusfagene i 4. etasje er tredelt med rundbuede vinduer. Rundbuene bæres av hermeformede pilastre. Takgesimsen er båret av parstilte konsoller.

Konstruksjon og endringer

Bygningen er oppført som forretningsgård i 1891 i tre etasjer med kjeller og loft. Bygningen har saltak, det er lysgård og opprinnelig var det et gårdsrom med portrom. De bærende konstruksjoner er av mur og jern. Etasjeskillene og takkonstruksjonen er av tre.

Fasadene er intakt fra 2. - 4. etasje, men i 1. etasje ble i 1933 murpilarene avhugd og erstattet med jernkonstruksjoner med marmorforblending. Vinduene er nyere. Portromsinngangen er ombygd til hovedinngang for butikken. Lysgården er overbygd i 1. etasje, og gårdsrommet er overbygd i 1. og delvis også 2. etasje i 1947. De overbygde arealene er tillagt butikkarealet. 1. og 2. etasje benyttes til butikk, 3. og 4. etasje til kontorer.

Figur 2-8 Kongens gate 22

2.9 Kongens gate 24

- Meget høy verneverdi.

Bygningen er oppført i 1915 av Fr. Andersen-Gott i firmaet S.C. Bronn som forretningsgård. Arkitekter var Ove Ekman, Einar Smith og C. Michalsen. Disse tegnet også nabobygningen Karl Johans gate 16, men uttrykket der er vesensforskjellig.

Arkitekturuttrykk

Bygningen er oppført 1915 med en fasade i jugendstil påvirket av finske forbilder. Den strenge vertikale holdningen med sterkt forenklet klassisk-inspirert ornamentikk minner om arbeider av Eliel Saarinen, som f.eks. jernbanestasjonen i Helsinki. Fasaden har en todelt oppbygging med en åpen 1. og 2. etasje og en noe mer lukket 3. og 4. etasje. Overgangen blir markert med en kraftig gesims med

tannsnitt. Den tilbaketrukne 5. etasjen markeres med en gesims og en brystning med tannsnitt. Fasadens konstruktive oppbygging synliggjøres gjennom forblendingens utforming. Lisener strekker seg kontinuerlig fra første til fjerde etasje, med en profil som gir assosiasjoner til kannelerte klassiske søyler. Lisenene har kapiteler utformet som en slags blanding av doriske volutter og plantemotiver.

Konstruksjon og endringer

Kongens gate 24 har i fem etasjer (hvorav den 5. etasje tilbaketrukket) med kjeller og loft. Bygningen har saltak med takvinduer og lysgård som er overdekket med glasstak over 1. etasje. De bærende konstruksjoner er av jern som er innmurt i tegl, og etasjeskillene er av jernbetong. Takkonstruksjonen er trolig av tre og tekket med glaserte takstein. Fasadens jernkonstruksjon har en kledning av hugne granittkvadre med hugne granittornamenter.

Kongens gate 24 har sitt eksteriør i høy grad intakt, men vinduene og 1. etasjes inngangspartier er fra 1975. Lysgården er intakt. Gården er tilknyttet Kongens gate 22 i 3. og 4. etasje via åpninger i branngravlen. Det er butikker i 1. etasje og kontorer i de øvrige etasjene.

Figur 2-9 2.9 Kongens gate 24

2.10 Munkedamsveien 3

- Middels verneverdi

Munkedamsveien 3 er en forretningsgård i 7 etasjer som ligger mellom Torstedgården i Stortingsgata og Kommunenes hus i Haakon VII's gate. Bygningen ble byggemeldt i 1945 og oppført i 1948.

Bygningen er tegnet av arkitekt Gunnar Brynning, som jobbet som kompanjong i firmaet Nissen & Brynning fra 1931. Firmaet bygget en rekke betydelige bygninger i 1930-årene og i etterkrigstiden.

Arkitekturuttrykk

Bygningen har et funksjonalistisk uttrykk, med store vindusåpninger i første etasje og horisontale vinduer i øvrige etasjer. Bygningen ligger i flukt med Torstedgården, men trappes inn i forholdet til gateløpet. Dette skaper et definert eget vertikalt volum i syv etasjer med vindusdører med fransk balkong med blick ned gaten. Volumet står på søyler og danner en overdekket overgangssone

mellom et smalere og bredere fortau. Fasadene er forblendet med steinplater, mørke i sokkelen og lysere oppover i etasjene.

Konstruksjon og endringer

Bygningen har bærende konstruksjon av jernbetong. Bygningen ble sammenslått med Kommunenes Hus i 2002 og søkt påbygget i 2007. Vinduer og dører ble skiftet ut og bygningen påbygget i høyden. Kommunenes Hus (ark. F. Platou 1957) ble i prosessen omregulert til spesialområde bevaring, men byantikvaren fant ikke i Munkedamsveien 3 den samme bevaringsverdi, og bygningen ble ikke foreslått regulert til spesialområde bevaring. NIKU anser at ombyggingen og et noe skjematisk uttrykk svekker verdien, men gir i bygningen middels verneverdi da den samhører med nabobygningenes generell arkitekturuttrykk og derfor har betydning i bygningsmiljøet som helhet.

Figur 2-10 Munkedamsveien 3

2.11 Ruseløkkveien 6

- Høy verneverdi

Ruseløkkveien 6 ble tegnet av arkitekt F.S. Platou og oppført som hovedkontor for SAS (Scandinavian Airlines System) i 1958. Bygningen ble oppført i seks etasjer og ble senere påbygget to etasjer i 1993. Bygningen ligger mellom Torstedgården i Stortingsgaten og Kommunenes hus i Haakon VII's gate. Bygningens fasade fluktet med gesimshøyden i Kommunenes Hus.

Arkitekturuttrykk

Bygningen representerer arkitektur av type «curtain wall» (påhengsvegg/skjermvegg) i Norge. Denne typen veggkonstruksjon ble utviklet i USA i andre halvdel av 1800-tallet i forbindelse med utviklingen av byggemetoder for høyhus. Fasadene ble utformet med et rytmisk, oppdelt rutenett av sorte

kvadratiske glassplater, vinduer og omkringliggende aluminiumsprofiler fra 2-6 etasje. Vinduene dannet et visuelt sammenhengende bånd, det samme gjorde glassplatene. Første etasje og messaninetasjen ble utformet med store vindusflater. En sammenhengende smal baldakin skiller de to nivåene og et inntrukket fasadeliv frigjorde den midtre bærende søylen slik at denne ble synlig som del av eksteriøret. Originalt var det to inngangsdører samlet symmetrisk i vindusfeltet nærmest Torstedgården.

Konstruksjon og endringer

I tillegg til gavlveggene er det fire innvendige søyler som bærer dekkene og fasadene. I dag er de originale vinduene og platene skiftet ut og nye inngangsdører etablert i annet felt.

Arkitekturen og SAS som byggherre tilsier i utgangspunktet meget høy verdi. Ombyggingen av fasadesystemet gir bygningen en noe lavere verdi.

Figur 2-11 Ruseløkkveien 6

2.12 Skippergata 29

- Meget høy verneverdi.

Alf Bjerckes farvehandel oppførte gården i 1900. Arkitekt var Henrik Nissen som er kjent for sine store herskaplige villaer og Frimurerlosjen på Wessels plass. Skippergata 29 er siden 1980-tallet innlemmet i Arkaden kjøpesenter ved en ombygging av gårdsrommet.

Arkitekturuttrykk

Jernskjelettkonstruksjonen preger bygningens arkitektur ved de store vindusåpningene. Slik sett er den typisk for århundreskiftets forretningsgårder. Samtidig har fasaden en viss industripreget karakter; den er enkel, og dekoren utgjøres hovedsakelig av skiftninger i teglmuren. Det går et markant skille mellom sokkeletasjen og de øvrige etasjene. Sokkelen har kurvehanksbuede åpninger, en form som er vanlig på denne periodens nybarokke bygninger. Den kraftige, grove kvaderforblendingen gjør sokkelen tung og rustikk. Den står i tydelig kontrast til den glatte røde maskinteglforblanding i de øvrige etasjene, som har en konstruktivt tydelig struktur, uttrykt ved lisener som i fjerde etasje avsluttes med konsollpilastre med trekantet tverrsnitt. Arkitekturen her minner om nordtysk teglssteinsgotikk.

Konstruksjon og endringer

Bygningen er oppført som forretningsgård i fire etasjer med tildels innredet loft og kjeller. Bygningen har saltak med takvinduer og var opprinnelig tekket med skifer. Det er et smijernsgelender på takgesimsen. Bygningen har jernskjelettkonstruksjon og bærende teglsteinsvegger på grunnmur av betong. Etasjeskillene bæres av jernsøyler og -dragere. Takkonstruksjonen er trolig utført i betong. Eiendommen hadde tidligere gårdsrom med portrom og en eldre bakbygning. Sett fra gaten er bygningen lite endret, men vinduene er skiftet. Forøvrig er fasaden intakt. Mot gårdsrommet er bygningen derimot helt endret. Bakbygningen er revet og gårdsrommet gjenbygd i to etasjer med glasstak over.

Figur 2-12 Skippergata 29

2.13 Skippergata 29,31/ Dronningens gate 36/ Karl Johans gate 7 – «Arkaden»

- Middels verneverdi

Flere gårder ble revet for å gi plass til et nytt forretning- og kontorkompleks kalt Arkaden, ferdigstilt i 1983. Byggherre var Stormgård AS og arkitektene var Skeie, Nyhus og Østlie. Ideen med Arkaden var å skape et sammenhengende areal med forretninger og serveringsteder fordelt på to etasjer

diagonalt gjennom kvartalet. Arkaden fikk lys gjennom et glasstak sentralt plassert i kvartalet. Overlyset ga også lys til kontorfunksjonene oppover i etasjene.

Arkitekturuttrykk

Bygningen er et forholdsvis tidlig eksempel på postmodernismen i Norge og dette vil antagelig gi bygningen større verdi i fremtiden enn det vi gir den i dag. Bygningen har en utstrakt bruk av arkitektoniske motiver fra den klassiske arkitekturen, som tårnmotiv, arker, trekantgavl, brutt hjørne og ulike dekorative elementer. Elementene fremhever ulike formål i bygningen – tårnet mot Skippergaten og de vertikalt markerte og dekorerte partiene markerer diagonalen som skal åpne opp for kunder i kvartalet, den tyngre basen i betong med store vinduer representerer det bærende i konstruksjonen, teglfasaden med de mindre kvadratiske repeterende kontorvinduene representerer en lettere og båret fasade, arkene på taket gir oppløft og lys til kontorlokalene i toppetasjen. Arkitektene har grepet tak i forretningsgårdtypologien i strøket og gitt den en postmoderne utforming.

Figur 2-13 1.1 Skippergata 29,31/ Dronningens gate 36/ Karl Johans gate 7 –«Arkaden»

2.14 Skippergata 38

- Meget høy verneverdi

Restauratør Andersen og konditor Johansen oppførte bygningen i 1895. Arkitekt var den anerkjente Kristen Rivertz.

Arkitekturuttrykk

Fasadestrukturen er karakteristisk for århundreskiftets forretningsgårder. Bygningen har en enkel men kraftig detaljering der variasjoner i bruk av tegl og kvadermur spiller større rolle enn ornamentikk. Fasadens 1. og 2. etasje danner visuelt en arkadeforment sokkel av granittkvader med segmentbuer i tegl og kvader. I de øvrige etasjene er fasaden forblendet med maskintegl. Det går et klart skille mellom sokkeletasjene og de tre øvre etasjene både i struktur og materialbruk. Sokkelen har store vindusåpninger mellom høye, grovhugne kvaderpilarer med bakenforliggende etasjeskiller og særpreget overdekning av teglstein i kombinasjon med kvaderstein. I teglfasaden over er vindusåpningene mindre, i 3. etasje koblet sammen parvis i blandinger, mens vinduene i de øvre etasjene settes sammen fire og fire mellom lisener. Dekoren er særlig konsentrert til overkant av vinduene, i 4. og 5. etasje med dekorative sluttsteiner. Mellom disse to etasjene er det en gesimsfrise dekorert med border.

Konstruksjon og endringer

Bygningen er oppført som forretningsgård i fem etasjer ned loft og kjeller. Bygningen har saltak. Konstruksjonen består av jernbjelker og murte pilarer med etasjeskiller og takkonstruksjon av tre. Eiendommen har en lysgård. Bygningen er lite endret siden 1895. På taket er satt opp tre arker mot gårdsrommet. Eiendommens lysgård er gjenbygd i 1. etasje i 1922.

Figur 2-14 1.1 Skippergata 38

2.15 Skippergata 40

- Meget høy verneverdi

Bygningen er oppført i 1895 for papirfabrikken Halvorsen og Larsen, arkitekt var Ove Ekman.

Arkitekturuttrykk

Vurderingen gjelder bygningens opprinnelige fasade, ikke fasaden mot Europarådets plass som her anses uten verdi. Bygningen er preget av å være oppført delvis for industrielle formål. Arkitekturuttrykket skapes hovedsakelig av materialvariasjoner i tegl og naturstein. Fasadestrukturen er typisk for nordisk nyrenessanse. Den har markert sokkeletasje og sammenbindende vindusomramninger over flere etasjer slik at fasaden får et nett av natursteinsbånd mot en bakgrunn av tegl. Omramningene binder i sidepartiene sammen to og to vinduer i høyden. I midtpartiet bindes fire og fire vinduer sammen i blendinger i en midtrisalitt. Den midtstilte hovedinngangen forsterker fasadens monumentale preg. Gården består av en forbygning og en bakbygning, begge i fire etasjer med utbygget loft og kjeller. Hovedbygningen hadde saltak med tekking av skifer, og en mønekam i smijern. Bakbygningen pulttak.

Konstruksjon og endringer

Bygningene har bærende teglsteinsvegger på betongfundament. Etasjeskillene bæres av murpilarer og jerndragere. Takkonstruksjonen er av tre. Bygningens fasade mot Skippergata er ikke endret vesentlig, men det er skiftet vinduer i 2. etasje, delvis også i 1. etasje. Inngangspartiet har omramning av rød naturstein – steinen er ellers grå. Den opprinnelige mønekammen i smijem er fjernet. Brann gavlen mot Biskop Gunnerus gate er blitt til en fasade; det er satt inn vinduer i alle etasjer og gjort et inngangsparti i 1. etasje. Taket er blitt bygd om med en skrå flate i gavlen for å gi gavlen fasadepreg, og det er bygd åtte små og én stor takark mot Skippergata. Gårdsrommet er gjenbygd i 1. etasje.

Figur 2-15 Skippergata 40

2.16 Stortingsgata 28

- Meget høy verneverdi.

Stortingsgata 28 er oppført for Odd Fellow-ordenen og sto ferdig i 1934. Bygningen er tegnet av arkitektene Gudolf Blakstad og Herman Munthe-Kaas, som er blant pionerene i norsk funksjonalisme. Bygningen rommer Saga kino som var Norges første kino utformet i funksjonalismens ånd. Bygningen var oppført for utleie, med forretninger, kontorer, restaurant, teater, kino og utstillingsarealer; Odd Fellow-ordenen disponerte opprinnelig kun 10 % av arealet. Bygningen eies i dag av AS Stortingsgaten 28 som eies av Odd Fellow-ordenen.

Arkitekturuttrykk

Søylene er mot fasaden trukket to meter inn med utkragning slik at fasadene står helt fritt i forhold til konstruksjonen. Den frie fasaden var et ideal i funksjonalismen. Den svakt konkave vegg mot Munkedamsveien gir bygningskroppen en viss eleganse. Den opprinnelig gråsvarte pussen var beregnet å danne bakgrunn for fargerike neon lysreklamer som arkitektene håpet skulle få spre seg over fasadene. Mineralittpussen inneholdt en andel glimmer som skapte et visst glitrende spill over fasaden i sollys. Pussen er i dag malt grå. De for funksjonalismen så typiske vindusbåndene løper sammenhengende over fasadene, i de to nederste etasjer var de malt mørke, i øvrige etasjer hvite i kontrast til den mørke pussen.

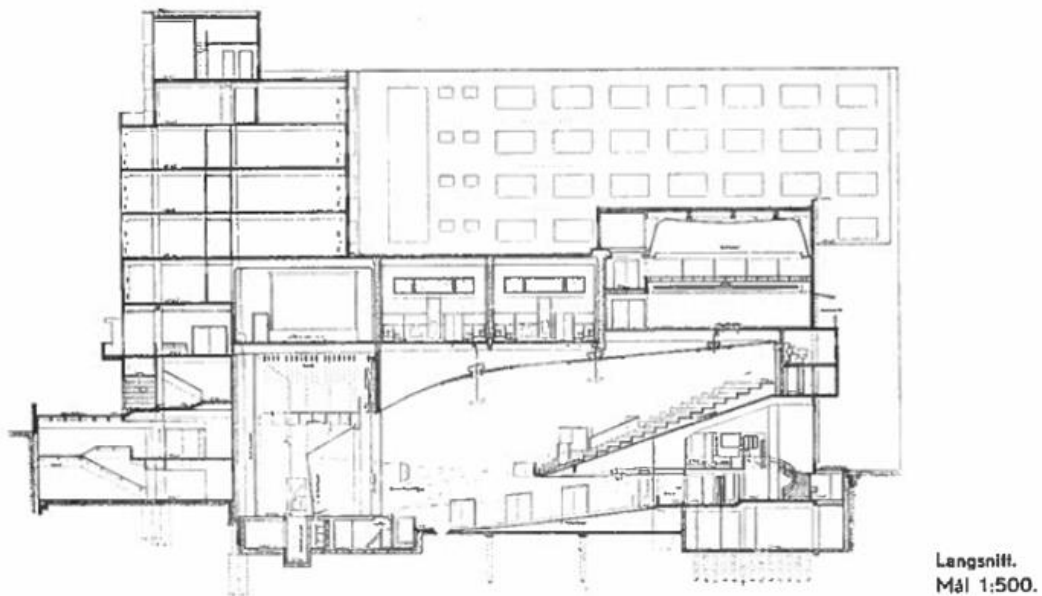
Konstruksjon og endringer

Bygningen er oppført i korkisolert jernbetong og fundamentert til fjell med stålpeler fylt med betong. Bygningen har en søyle-dekke konstruksjon der dekkene i første og annen etasje er i ribbekonstruksjon, ellers platedekker. Det var stålvinduer i bygningen inntil utskiftningen til annerledes utformede aluminiumsvinduer 1983-85.

I forhold til prosjektet til Jernbaneverket er det vesentlig å se til snittet fra 1934 som viser den dype kjelleren med opprinnelige utstillingsarealer med overlys fra fortauets/terrassens glassbyggerstein. Dette arealet ble under krigen av okkupasjonsmakten gjenbygd til bunkerser. Etter NIKUs mening burde situasjonen fra før krigen reetableres, da dette var et rom med store kvaliteter.

Figur 2-16 Stortingsgata 28. Øverst, bygningen sett fra Nationaltheatret. Nedenfor, den konkave fasaden med langstrakt kobberforblendet karnapp på Munkedamsveien.

Figur 2-17 Stortingsgata 28. Snitt fra originaltegninger som viser det opprinnelige utstillingsgalleriet i kjelleren.

2.17 Stortingsgata 30

- Meget høy verneverdi

Forretningsgården ble oppført av grosserer Birger Torsted i 1935, arkitekter var Torp & Torp. Arkitektene var et av landets ledende arkitektfirmaer, kjennetegnet av kvalitet i form og materialbruk og dyktighet når det gjaldt løsninger tilpasset eksisterende bebyggelse og byplanløsninger. Bygården er et av de tidligste arbeidene til arkitektene. Forretningsgården er i åtte etasjer, med sokkeletasje og en høyere del på 10 etasjer. Gården ble planlagt med utstillingsrom i sokkeletasje og kjeller, delvis under fortauet, butikker i 1.etasje og for øvrig kontorer. Gården ble kalt Torstedhjørnet og hadde i mange år en roterende Gillette-reklame på taket. Gården ble oppført året etter Odd Fellowgården. Inn i kvartalstrukturen med et bygningsvolum som en større del av kvartalet mot Stortingsgaten.

Arkitekturuttrykk

Bygningen har hovedsakelig et funksjonalistisk uttrykk med åpen første etasje med store vindusarealer, en mer lukket hovedform med horisontale vindusbånd over fire etasjer og en inntrukket toppetasje over to etasjer. Bygningen har et utpreget art-deco uttrykk i de øverste etasjene, med fremskutte dekorative søyler mellom vinduene. Dette formspråket gjentas i det to etasjer høye tårnet, som markerer hjørnet mot Slottsparken. Tårnets vindusåpninger består av glassdører med fransk balkong i tiende etasje og balkong i niende etasje og har en viss likhet med tårnmotivene til Rådhuset. Tårnets høyde er visuelt lesbart i fasaden mot Ruseløkkveien og gir bygningen et vertikalt og monumentalt uttrykk i sin henvendelse mot Slottsparken. Torstedgården har et komplekst uttrykk med sin balansering mellom det liggende og stående uttrykket i bygningen, det funksjonelle og det dekorative. Inngangen ligger symmetrisk i fasaden mot Stortingsgata og leder inn til et trapperom som må sies å være utformet i art-decostil. Søylerne mellom vindusåpningene og i vindusbåndene har likeledes dekorative elementer i tråd med art-decostilen.

Konstruksjon og endringer

Bygningen har bærende konstruksjoner i jernbetong. Fasadene ble kledd med kalkstein fra Porsgrunn. Murene som avgrenser det utformede utearealet foran bygningen er utført i samme kalkstein.

Figur 2-18 Stortingsgata 30

2.18 Stortorget 5

- Meget høy verneverdi

Her var siden 1624 hovedinngangen til Christiania. I 1856 bygget hattemaker Frey en toetasjes gård på tomten etter byens vaktbygning, som i 1718 hadde avløst den opprinnelige byporten; «Store voldport». Gården ble i 1869 påbygd to etasjer, og deretter i 1897-98 ombygd av Freys arvinger til en moderne forretningsgård med Bernhard Steckmest som arkitekt. Steckmest har sammen med sin kompanjong Paul Due tegnet svært mange viktige bygninger i siste fjerdedel av 1800-tallet. Dette er den trettende gården i Norge som fikk installert heis, levert av R. Fleischmann & Co. i Berlin. Maskineriet ble skiftet ut i 1989, men heiskupeen i mahogni er restaurert, og antagelig den eldste som er i drift i Norge.

Arkitekturuttrykk

Arkitekt Steckmest ga forretningsgården på Stortorvet 5 en nybarokk fasadeutforming. Dette sees blant annet på de brutte hjørnernes balkonger. Den vestre fasadens midtfag er gjort bredere og markeres i 3. etasje med en smijernsbalkong. Fasadene har en tredelt oppbygging, og overgangene er markert med gesimser. De to nedre etasjer har et åpent uttrykk og er bundet sammen som en kurvehanksbuet arkade. Etasjene over har et mer lukket uttrykk, og en rik puss- og stukkdekor bryter opp fasadelivet og gir det relieffkarakter. Vinduene i 3. og 4. etasje er bundet vertikalt sammen av dekoren; i 3. etasje flanken av komposittpilastre som bærer en svungen gesims; i 4. etasje med en enklere omramning med låsesten dekorert med akantusblader. Stikkbuede vinduer i den lave 5. etasjen står vekselvis med veggiv dekorert med ranker.

Konstruksjon og endringer

En fireetasjes bygning med kjeller og tre fasader ble om- og påbygd til fem etasjer med kjeller og to loft 1896-1898. Saltaket hadde skiferlekking som er erstattet med metallplater og er valmet mot de brutte hjørnene. Det er dekorativt utformede gavler på hjørnene. Taket har innsparinger for takvinduer og overlys i trapperommet. Det var opprinnelig halvrunde gavler og dekorative kuler på takvinduene. De bærende konstruksjoner er av armert betong. Fasadene bæres av jernkonstruksjoner innmurt i tegl. Teglen er pusset og fasaden er prydet av smijernsarbeider og puss- og stukkdekor. Det var butikker i 1. og 2. etasje og kontorer i 3.- 5. etasje, og på loftene er det værelser. Bygningen har nye vinduer i alle etasjer, men forøvrig er fasadens 2. - 5. etasje som opprinnelig, I 1. etasje er hjørnet mot Karl Johans gate trukket inn og inngangen fra Stortorvet erstattet med et vindu. Trapperommets overlys er intakt. Taket er nå tekket med falsede metallplater.

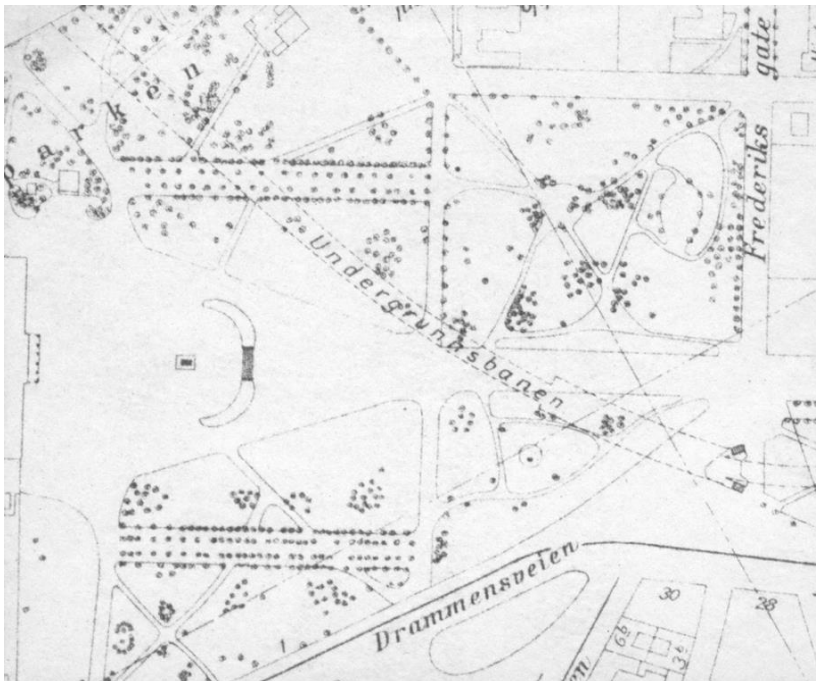
Figur 2-19 Stortorget 5

3 Slottsparken

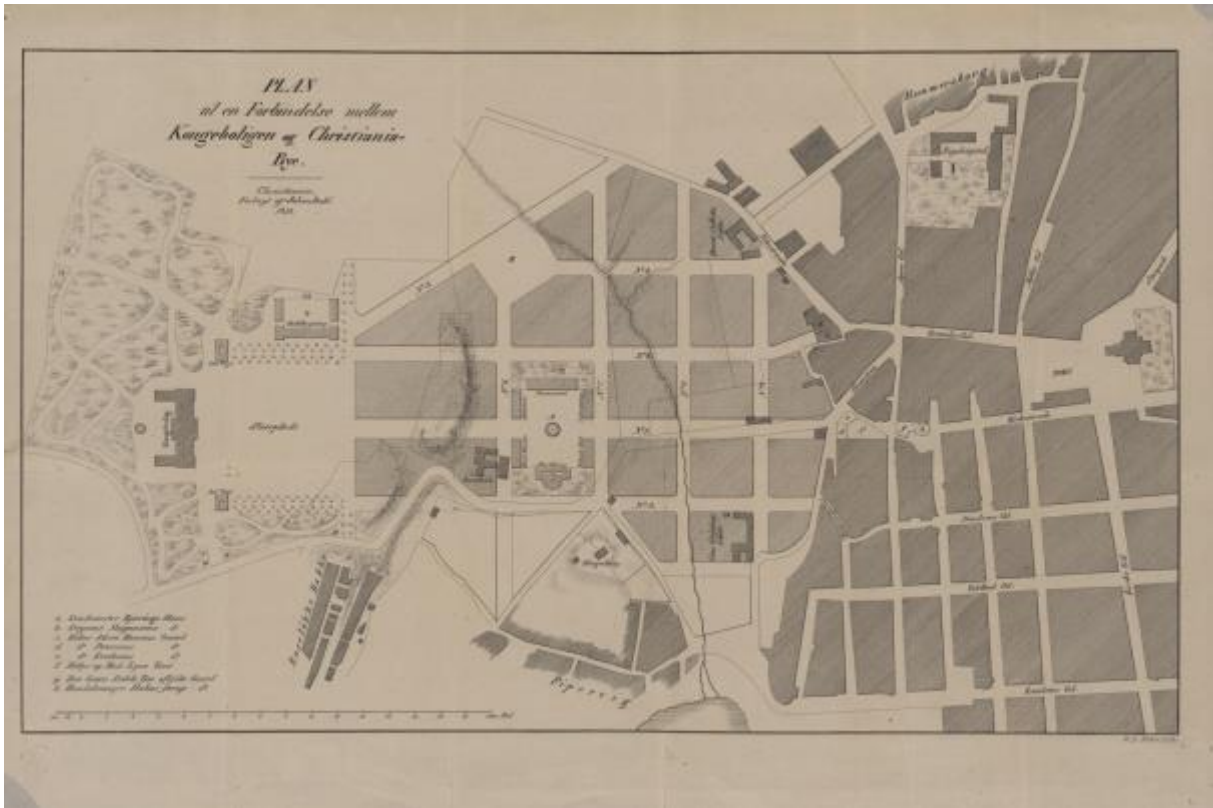
Slottsparken vender seg sør for Slottet innover mot Slottsplassen. Ved Henrik Ibsens gate er det baksiden man ser, med portstueene høyere opp der det tidligere var en port. På denne siden av Slottet har parken sin «fasade» mot Slottsplassen. Det vesentlige her er de tredoble alleene av almetrær som flankerer den skrånende plassen og Slottets fasade mot byen. Dette er arkitekten Linstows store grep for arealet omkring Slottet, regulert samtidig med dette. De er plantet i 1842 men står fremdeles meget godt, og vil sannsynligvis kunne stå lenge. Den meget store paradeplassen har fin grus for å skåne hestene. Virkningen av plassen ble svekket i 1875 da balustraden med trappen ble anlagt om Karl Johans rytterstatue midt på plassen og området foran alleene ble tilplantet med gressplener og buskas i en «traktform» ned mot Karl Johan og de bergarealer som avgrenser plassens sørøstre side. Fremdeles er imidlertid grepet påfallende tydelig pga. de store almetrærne som reiser seg over den øvrige vegetasjon og holder Slottets 100 meter lange fasade på plass i park- og plassrommet. De har overlevd den verdensomspennende almesyken og fortjener å få overleve jernbanens utbygging hvis mulig.

Figur 3-1 Luftfoto Slottet i Oslo med Slottsplassen slik den ble etter omlegging 1875. Foto Widerøe.

Figur 3-2 Kart 1950 viser tydelig alleenes beplantning.

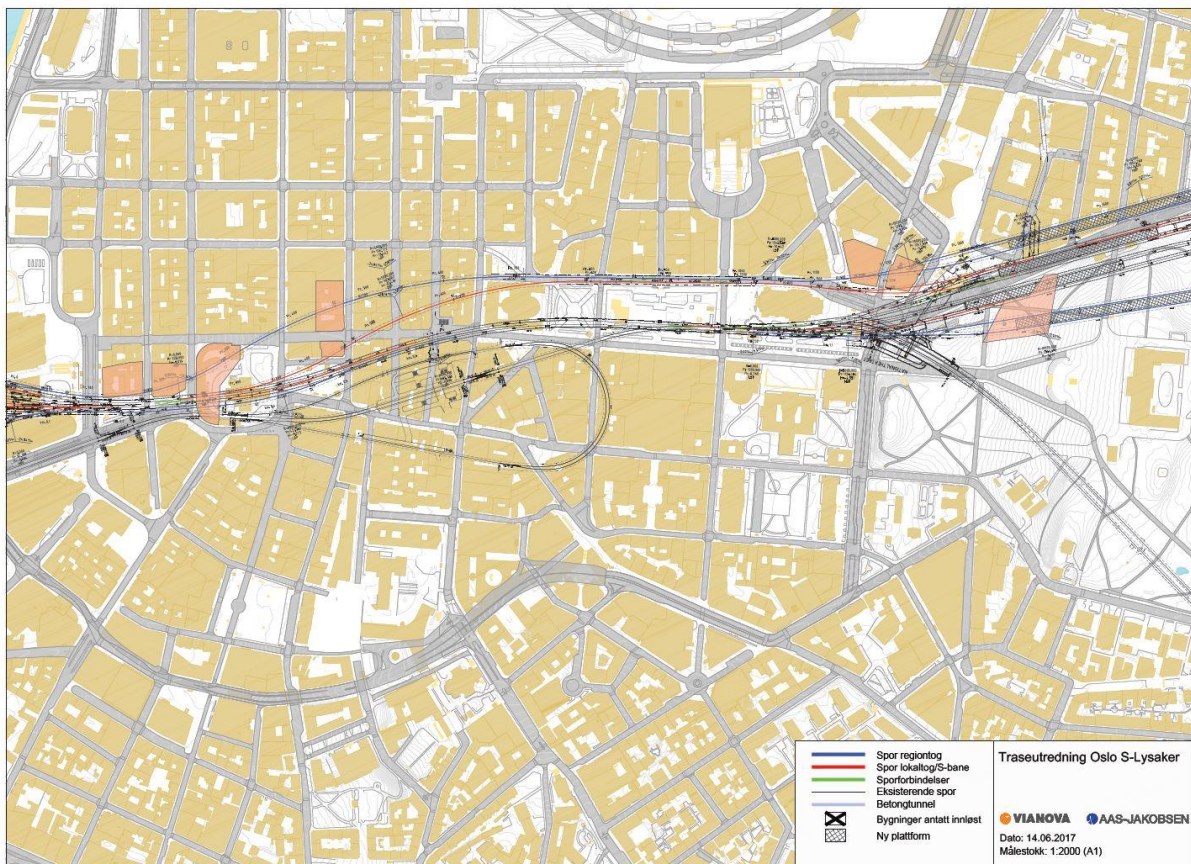
Figur 3-3 Situasjonsplan ark. Linstow 1838.

Figur 3-4 Utsnitt flyfoto kart Finn.no.

Figur 3-5 Søndre allé. Foto NIKU 2017.

Figur 3-20 Kartgrunnlag for rapportens utvalg av bygninger og byrom.

Norsk institutt for kulturminneforskning er et uavhengig forsknings- og kompetansemiljø med kunnskap om norske og internasjonale kulturminner.

Instituttet driver forskning og oppdragsvirksomhet for offentlig forvaltning og private aktører på felter som by- og landskapsplanlegging, arkeologi, konservering og bygningsvern.

Våre ansatte er konservatorer, arkeologer, arkitekter, ingeniører, geografer, etnologer, samfunnsvitere, kunsthistorikere, forskere og rådgivere med spesiell kompetanse på kulturarv og kulturminner.

www.niku.no

NIKU Oppdragsrapport 95/2017

NIKU hovedkontor
Storgata 2
Postboks 736 Sentrum
0105 OSLO
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tønsberg
Farmannsveien 30
3111 TØNSBERG
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Bergen
Dreggsallmenningen 3
Postboks 4112 Sandviken
5835 BERGEN
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Trondheim
Kjøpmannsgata 1b
7013 TRONDHEIM
Telefon: 23 35 50 00

NIKU Tromsø
Framsenteret
Hjalmar Johansens gt. 14
9296 TROMSØ
Telefon: 77 75 04 00